

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ**

СТАЙОХА ІРИНА ВАСИЛІВНА

УДК 338.5

**ДОСЛІДЖЕННЯ ШЛЯХІВ ЗНИЖЕННЯ СОБІВАРТОСТІ ПОСЛУГ, НА
ПРИКЛАДІ ПРАТ «ЗАКУПНЯНСЬКЕ ХПП»**

Спеціальність 8.03060101 – менеджмент організацій і адміністрування

А В Т О Р Е Ф Е Р А Т
дипломної магістерської роботи
на здобуття освітнього ступеня «Магістр»

Тернопіль – 2017

Дипломною магістерською роботою є рукопис.

Роботу виконано на кафедрі менеджменту у виробничій сфері Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя Міністерства освіти і науки України.

Керівник: кандидат економічних наук, доцент,
Гевко Володимир Леонідович,
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя Міністерства освіти і науки України,
доцент кафедри менеджменту у виробничій сфері

Рецензент: доктор економічних наук, доцент
Андрушків Богдан Миколайович,
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя Міністерства освіти і науки України,
завідувач кафедри менеджменту інноваційної діяльності та підприємництва

Захист дипломної магістерської роботи відбудеться 20 лютого 2017 р. о 9⁰⁰ год. на засіданні Державної екзаменаційної комісії № ____ Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя Міністерства освіти і науки України за адресою: 46008, м. Тернопіль, вул. Микулинецька, 46, ауд. _____.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження формування собівартості продукції підприємства та шляхів її зниження полягає в тому, що це основна складова загальної конкурентоспроможності підприємства в ринковій економіці і тільки вихід на ринок з конкурентоздатним товаром дає можливість підприємству вижити в умовах ринку. Витрати на виробництво та реалізацію продукції, які виражені у грошовій формі формують собівартість продукції. Тому на сучасному етапі розвитку ринкової економіки питання собівартості продукції повинні бути в центрі уваги всіх працівників суб'єктів господарської діяльності.

Українські та зарубіжні вчені-економісти завжди приділяли багато уваги дослідженню собівартості та її сутності. Найбільш глибоко досліджено собівартість як в історичному, так і в економічному аспекті у роботах таких вчених, як А.Ф. Аксененко, В.П. Завгородній, Ф.Ф. Бутинець, М.А. Болюх, М.І. Маниліч, О.В. Миронюк, Й.С. Мацкевічюс, В.М. Пархоменко та ін.

Предметом дослідження є процеси формування собівартості послуг, які надає приватне акціонерне товариство «Закупнянське хлібоприймальне підприємство».

Об'єктом дослідження виступає рівень собівартості послуг приймання, обробки та зберігання зернових культур на ПрАТ «Закупнянське ХПП».

Інформаційно-методологічна база досліджень дипломної роботи — звітні документи ПрАТ «ЗАкупнянське ХПП» за 2013 — 2015 роки, статистичні та нормативні документи в області діяльності хлібоприймальних підприємств.

Мета дипломної роботи полягає в розробці заходів, направлених на зниження собівартості та підвищення конкурентоспроможності послуг ПрАТ «Закупнянське ХПП» за рахунок введення нових технологій та мотивації персоналу.

Для досягнення поставленої мети дослідження було поставлено та вирішено такі **завдання**:

- досліджено сутність економічної категорії «собівартість» та вплив організаційно-технологічних особливостей зернової галузі на формування цього показника;
- проаналізовано різні методи калькулювання собівартості послуг зберігання та оцінено можливість їх застосування для потреб управління;
- визначено сучасний стан галузі, в якій функціонує ПрАТ «Закупнянське ХПП»;
- проаналізовано роботу акціонерного товариства для виявлення недоліків у формуванні собівартості послуг;

- розроблено пропозиції щодо методики вентиляції зерна;
- обґрунтовано рекомендації щодо використання морального стимулювання персоналу;
- розроблено методичні матеріали для організації матеріального стимулювання праці трудового колективу.

Методи досліджень: економіко-математичні, статистичні, експертні.

Наукова новизна магістерської роботи полягає в тому, що:

вперше:

- розроблено теоретичні основи ресурсозберігаючої стратегії зниження собівартості продукції хлібоприймального підприємства;

удосконалено:

- модель економії виробничих витрат на відміну від існуючих стратегій зниження витрат;

- понятійний апарат реалізації ресурсозберігаючого проекту;

одержали подальший розвиток:

- схема розробки шляхів зниження собівартості послуг хлібоприймального підприємства.

Практичне значення отриманих результатів полягає в розробці пропозицій щодо удосконалення шляхів зниження собівартості. Рекомендації щодо зваженого підходу та формування моделі зниження собівартості послуг хлібоприймального підприємства будуть сприяти підвищенню його ефективності.

Апробація результатів магістерської роботи. Основні аспекти даного дослідження доповідались та обговорювались у другому турі «Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з природничих, технічних та гуманітарних наук у 2014/2015 н. р.» та на Третій Всеукраїнській науково-практичній конференції «Сучасні організаційно-економічні механізми управління якістю та ресурсним потенціалом в умовах сфери послуг і виробництва (інноваційні аспекти)».

Структура роботи. Магістерська робота складається із вступу, семи розділів, висновків, переліку літератури (84 найменування), 18 додатків. Загальний обсяг текстової частини – 155 сторінок, 38 таблиць, 3 рисунки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У Вступі подано загальну характеристику роботи: стан розробки наукової проблеми й актуальність роботи, мету і завдання роботи, об'єкт, предмет, описано наукову новизну і практичну значимість отриманих результатів.

У першому розділі «Сутність собівартості продукції, методи її обчислення та особливості формування». В його межах проведено дослідження поглядів відомих вітчизняних та зарубіжних економістів з приводу сутності поняття собівартості послуг. Розглянуто систему калькулювання на

хлібоприймальних підприємствах та формування собівартості зберігання. Детально було вивчено стан зернової галузі в Україні.

В даному розділі детально розглядали питання формування собівартості зберігання, оскільки ПрАТ «Закупнянське ХПП» функціонує як складське господарство, і дійшли до висновку, що правильно визначивши складові собівартості зберігання, підприємство, з одного боку, може пропонувати клієнтам конкурентні ціни на свої послуги, а з іншого – отримувати максимальний прибуток.

Так як досліджуване товариство – важлива ланка в зерновій галуззі, виникла необхідність дослідити сучасний етап розвитку цієї галуззі, і ми побачили, що ринок зерна України має великий потенціал, про це свідчать ресурсні та кліматичні умови. Проте, на жаль, сьогодні зерновий ринок має багато проблем, які не є вирішеними. Є доцільним використовувати комплексний підхід для вирішення загальних проблем виробництва, комерціалізації та продажу з використанням усіх складових механізму ефективного управління збутом зерна як на зовнішньому так і на внутрішньому ринку.

У другому розділі «Характеристика системи формування собівартості послуг на прикладі ПрАТ «Закупнянське ХПП»» була досліджена методика формування собівартості послуг; проаналізовані основні показники фінансової діяльності та рентабельності, витрати на 1 гривню продукції і система матеріального стимулювання персоналу.

В цілому, по підприємству спостерігається непогана ситуація по економічних показниках.

Визначаючи рентабельність виробництва, продукції, ми бачимо, що даний показник у 2014р зменшився на 19,1 тис.грн та 4,7 тис.грн. відповідно, щодо 2015 року, то ми спостерігаємо значний спад усіх видів рентабельності але разом з тим знаходиться на достатньому рівні, що є позитивним значенням для діяльності підприємства.

Отже, підприємству необхідно краще здійснювати управління фінансовою діяльністю, щоб забезпечити прибутковість та ефективність його функціонування.

На основі даних табл. 2.8 можна зробити висновок, що товариство працює беззбитково і стабільно, оскільки на протязі чотирьох років витрати на 1грн. товарної продукції були практично сталими і становили 0,62-0,63 грн., що є великим плюсом для подальшої діяльності підприємства.

Слабкою ланкою в діяльності підприємства є система мотивації персоналу.

Аналіз діяльності підприємства показує, що на підприємстві слабо проводяться заходи, пов'язані з поліпшенням існуючого положення про стимулювання і пошуком внутрішньовиробничих ресурсів. Зокрема застосовуються не продумані і не довершені методи економічного стимулювання .

Основними недоліками в існуючому положенні є недосконалі методи, які слабо націлюють на економічного стимулювання в повному використанні фактично наявних резервів у працівників.

У третьому розділі «Обґрунтування шляхів зниження собівартості послуг на ПрАТ «Закупнянське ХПП»» було розроблено три проекти:

- 1) закупівля аераторів зерна, що зменшить витрати підприємства на електроенергію;
- 2) реконструкція їдальні, що є об'єктом задоволення певних фізіологічних потреб персоналу і що в свою чергу відображається на продуктивності праці;
- 3) оновлення системи винагород, тобто матеріального стимулювання працівників товариства та реорганізація праці дасть змогу скоротити штат на 4 чоловіка і тим самим збільшити продуктивність праці.

ВИСНОВКИ

На основі проведеного аналізу сутності собівартості продукції у економічній та обліковій літературі можна зробити висновок, що: «собівартість продукції» – це виражені в грошовій формі сукупні витрати на підготовку і випуск продукції (робіт, послуг). Чим краще працює підприємство, ефективніше використовує виробничі ресурси, тим нижча собівартість продукції (робіт, послуг). Аналіз загального стану досліджуваного товариства показав, що собівартість послуг є досить високою, тому що така організація виробничого процесу вимагає значних затрат виробничих площ, трудових та енергетичних ресурсів. На основі узагальнених даних розроблено основні пропозиції щодо удосконалення шляхів зниження собівартості послуг, зокрема: встановлення нової технології вентиляції зерна з допомогою зернових аераторів АЗ-2500; реконструкція їдальні як об'єкта соціальної інфраструктури для трудового колективу; організація системи матеріального стимулювання працівників та підвищення продуктивності праці.

Анотація

**Стайоха І.В. Дослідження шляхів зниження собівартості послуг, на прикладі ПрАТ «Закупнянське хлібоприймальне підприємство»
(Хмельницька обл., Чемеровецький р-н., смт. Закупне, вул.
Центральна, 28)**

Дипломна магістерська робота: 155с., 3 рис., 38 табл., 15 додатків, 84 літературних джерела.

Об'єктом дослідження виступає рівень собівартості послуг приймання, обробки та зберігання зернових культур на ПрАТ «Закупнянське ХПП».

Мета дипломної роботи полягає в розробці заходів, направлених на зниження собівартості та підвищення конкурентоспроможності послуг ПрАТ «Закупнянське ХПП» за рахунок введення нових технологій та мотивації персоналу.

Методи досліджень: економіко-математичні, статистичні, експертні.

Розроблено проект по впровадженню нової технологічної установки для охолодження зерна в складах із найменшими затратами виробничих площ, трудових та матеріальних ресурсів; обґрунтовано концепцію створення об'єкту соціальної інфраструктури для забезпечення моральних та фізіологічних потреб персоналу; розроблено методика матеріального стимулювання праці.

Результати впроваджені в діяльність ПрАТ «Закупнянське ХПП».

Ключові слова: собівартість послуг, витрати, продуктивність праці, ефективність, інвестиції, період окупності інвестицій.

Summary

Staiokha I.V. Investigations of the ways to reduce the cost of services, on the example of PC «Zakupnyanske khlibopryymalne pidpryyemstvo» (Khmelnysky region, Chemerivtsi district, uv. Zakupne, Central Str., 28)

Master Thesis work: 155p., 3 pic., 38 tab., 18 appendices, 84 references.

The object of study is the level of reducing the costs of services at the PC "Zakupnyanske KP"

The aim is to develop measures to reduce the cost and increase the competitiveness of services at PC "Zakupnyanske KP" through the introduction of new technology and motivation.

Research Methods: economical and statistic, mathematical, experting ones.

It was developed the project of introduction a new technology for cooling the grain in the warehouses to decrease the cost of labor and material resources; the concept of creating social infrastructure to provide moral and physiological needs of staff has been substantiated; the method of material motivation of work has been elaborated in the master degree work.

The results of investigation are implied into activities of the PC "Zakupnyanske KP".

Keywords: cost of service, cost, productivity, efficiency, investment payback period.

Перелік готових та опублікованих праць за темою дипломної магістерської роботи

1. Стайоха (Зацерківна) І.В. Інноваційно-логістичні підходи до управління бізнес процесами на підставі показників якості надання транспортних послуг / І.В. Стайоха (Зацерківна) [Матеріали Третьої Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні організаційно-економічні механізми управління якістю та ресурсним потенціалом в умовах сфери послуг і виробництва (інноваційні аспекти)» пам'яті почесного професора ТНТУ, академіка НАН України Чумаченка Миколи Григоровича], (Тернопіль, 27 березня 2014р.)/ МОН України, ТНТУ ім. І. Пулюя [та ін.]. – Тернопіль : ТНТУ, 2014. – 88 с.

Staiokha (Zatserkivna) I.V. Innovation-logistical approaches to business process management based on the quality score of transport services / I.V. Staiokha (Zatserkivna) [Materials Third All-Ukrainian scientific-practical conference "Modern organizational and economic mechanisms of quality management and resource potential in terms of services and production (innovative aspects)" Memory TNTU honorary professor, academician Ukraine Chumachenko Mykola] (Ternopil, March 27, 2014.) / MON Ukraine, TNTU. I. Pul'uj [et al.]. - Ternopil: TNTU, 2014. - 88 p.

2. Стайоха (Зацерківна) І.В. Сучасні методи становлення ділових взаємовідносин в апарат управління / І.В. Стайоха (Зацерківна) [Матеріали другого туру «Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з природничих, технічних та гуманітарних наук у 2014/2015 н. р.»], (Одеса, 1 квітня 2015 р.)

Staiokha (Zatserkivna) I.V. Modern methods of establishment of business relations in management / I.V. Stayoha (Zatserkivna) [Materials for the second round of "All-Ukrainian competition of student research papers on natural, technical and humanities in 2014/2015 a. y. "] (Odessa, April 1, 2015)